

Posudek školitele bakalářské práce Martina Poláka

Participační demokracie a politický aktivismus

Práce Martina Poláka se věnuje tématu, které bychom všeobecně mohli označit jako krize demokracie a zkoumá cesty, jak tuto krizi překonat. Vady a neduhy soudobé demokracie spatřuje v nedostatečné participaci občanů na politickém rozhodování a v rozvoji občanského aktivismu pak vidí východisko z krize. V této obecné rovině se ovšem jedná o téma, jež dalece přesahuje možnosti zkoumání, které dává bakalářská práce. Oceňuji, že se autorovi podařilo pojmout toto téma způsobem, který nechává pocítit naléhavost teoretických otázek, které si klade, a přitom určité konkrétnosti dosahuje tím, že provádí menší empirický výzkum, a může tak dospět i k vlastním poznatkům, jež nejsou triviální a vhodně doplňují původní teoretickou argumentaci. Sociologické výzkumy občanského aktivismu často zdůrazňují úlohu financování, způsobu organizace a nepřímé napojení na veřejné a státní instituce, čehož pointou bývá poukaz na to, že politický aktivismus se takto proměňuje v lobbismus. Martina Poláka naopak zajímá, nakolik pro činnost relevantních občanských sdružení přes uvedený vliv organizace a financování zůstává důležité vědomí, že jsou demokratickými aktéry a rozvíjejí demokracii směrem k občanské participaci.

Uvedená tematizace občanského aktivismu se promítá do členění práce a stává se východiskem pro její výkladovou strukturu.

V první části rozebírá autor tři relevantní modely participativní demokracie od Carole Pateman, Benjamin Barbery a Briana Barryho. Výklad zde je možno považovat za doklad autorovy solidní obeznámenosti s těmito známými teoriemi participativní demokracie v angloamerickém prostředí, byť jejich výklad je spíše povšechný. Vždy jsou představeny hlavní myšlenky a cílem výkladu je získat teoretické znaky participativní demokracie, které by mohly být oporou pro empirický výzkum sebepochopení občanských aktivistů. Za takové znaky jsou považovány: důležitost edukace, koncept aktivního občanství, vytváření komunit, lokální úrovně participace, a problém občanské informovanosti. Myslím, že v každé zmiňované teorii zaujímají uvedené koncepty poněkud jiné místo v argumentaci, proto se ostatně tyto teorie od sebe liší. Takhle vzniká poněkud sporná představa nějaké všeobecné teorie participační demokracie.

V druhé části, kterou autor nazývá výzkumná část, autor nejprve podává obraz politického aktivismu v české sociologické literatuře. Přitom se ale opírá převážně o jednu práci Císaře, Navrátila a Vráblíkové, jež ale může sloužit jako práce exemplární. Dále se dozvídáme, kdo byl vybrán jako relevantní zástupce občanského aktivismu. Poněkud zůstává nevyjasněno kritérium takového výběru, nicméně vybrané občanské organizace jsou sice stručně, ale dostatečně pro potřeby práce popsány. Následuje výklad výzkumných otázek a způsob vedení rozhovoru. Sociologické postupy jsou v zásadě zachovány. Náležitý vědecký výzkum by si ovšem vyžádal úplně jinou přípravu.

V závěrečné části se autor vrací k teoretickým znakům participační demokracie a hledá odpověď na otázku, nakolik jsou tyto rysy demokracie důležité pro sebepochopení občanských aktivistů, s nimiž vedl rozhovory. Myslím, že se mu daří ukázat, že koncepty participační demokracie jsou pro občanské aktivisty důležité, že jim ve své činnosti přikládají značný význam a že bez nich by jejich činnost ztratila část svého smyslu.

Martin Polák ve své práci pracuje sice s omezenou literaturou, ale prokázal schopnost náležitě si osvojit teoretickou argumentaci a uplatnit ji při úvahách o praktických souvislostech občanského aktivismu. Své myšlenky dokázal vyložit srozumitelně a osvědčil tak i své schopnosti argumentační a stylistické. Práce splňuje všechny náležitosti bakalářské práce. Navrhuji ji klasifikovat známkou velmi dobře.

Doc. PhDr. Ing. Milan Znoj, CSc.

V Praze dne 28. 8. 2017